

ÇOCUKLarda AĞIR KAFA TRAVMALARININ PROGNOZU

Dr. İsmail Hakkı AYDIN x
Dr. Hakan Hadi KADIOĞLU xx
Dr. Çetin Refik KAYAOĞLU(xx)
Dr. Arif ÖNDER (xxx)
Dr. Ferruh GEZEN (xxxx)

ÖZET :

Bu çalışmada yaşıları 12 ve daha küçük 27 şiddetli kafa travmali çocukların bir serisi sunulmuştur. Bildirilen çalışmalarda mortalite ve morbidite oranlarının çocukların yetişkinlerden daha düşük olduğu bildirilmiştir. Kafa travmalarında, olguların prognoslarını belirlemek için yapılan çalışmalar son yıllarda yoğunlaşmıştır. Bizim serimizdeki mortalite oranı (% 64,3), diğer bazı bildirilen çalışmaların dakinde daha yüksektir. Yaşa prognoz arasında önemli bir ilişki bulunmazken, hastaların olayla başvuruları arasında geçen zaman, geliş Glasgow Coma Skala (GCS) skoru ile sonuç arasında yakın bir ilişki saptanmıştır. Kafa travmali olguların sonucu üzerinde çoğu otör tarafından durulmuştur. Sunulan çalışmamızda da olgular bir takım prediktif faktörler açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şiddetli Kafa Travması, Beyin yaralanması, Beyin Ödemi, Hematoma, Koma, Outcome, Glasgow Koma Skalası, Çocuklar

THE PROGNOSIS IN SEVERE HEAD INJURIES IN CHILDREN

SUMMARY :

In this study, 27 severe head injuries cases, in a serie of children smaller than 12 years of age, are reported. It has been indicated that the ratio of morbidity and mortality was more lesser in children, than in adults. In recent years, a lot of studies are performed to emphasise the prognosis in head injuries. In our tstudy

x: Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroşirurji Anabilim Dalı Öğr. Görevlisi.

xx: Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroşirurji Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi.

xxx: Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroşirurji Anabilim Dalı Öğr. Görevlisi.

xxxx: Çakmak Hastanesi Nöroşirurji Uzmanı, Erzurum.

the ratio of mortality was higher than the others, with a value of % 64,3 There was a significant relation between the prognosis and the period of time between the event and admission, Glasgow Coma Scala score on admission. Although there was correlation between the age and prognosis. Many authors have tried to emphasise the prognosis of head injuries. In this study the cases are evaluated within the view of predictive factors.

GİRİŞ :

Kafa travmali olguların sayısında, çeşitli nedenlere bağlı olarak, artış gözlenmektedir (1,4,5,7,8,10,17,25). Kafa travmaları özellikle çocukluk çağında çok sık görülmektedir. Yine çocukluk çağındaki ölümlerin ve sakatlıklarının önemli bir nedeni de şiddetli kafa travmaları olmaktadır. Buna karşın, bugüne kadar yapılan çalışmalarda şiddetli kafa travmalarından sonraki durumun çocuklarda, yetişkinlerden daha iyi olduğu bildirilmiştir (4,6,18,21). Kafa travmasından sonraki seyir ve sonucun tahmini için bir takım kriterler geliştirilmeye çalışılmıştır (2,3,7,13,17,26). Kafa travmali olguların % 40 civarındaki bir grubunu 12 yaş ve altındakiler oluşturmaktadır (4). Bu en büyük gruptur. Bu çalışmada şiddetli kafa travmali çocuklar ensidans, geliş nörolojik durumu, uygulanan tedavi yöntemi ve sonuç açısından incelenmiş; hemen her yerde uygulanabilir, pratik predictif kriterler doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM :

1985 ile 1987 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Tıp fakültesi Nöroşirurji kliniğinde tedavi edilen şiddetli kafa travmali, 12 yaş ve altındaki olgular incelenmiştir. Geldiğinde, nörolojik durumu iyi bir düzeyde iken daha sonra bozulan ve sekonder patolojik durum gelişen olgular incelenmeye dahil edilmemişlerdir. Veriler, standart olarak bütün olgularımıza uygulanan kayıt işlemlerinin retrospektif olarak taranmasıyla elde edilmiştir.

Başvuran olguların ilk değerlendirmeleri Glasgow Koma Skalasına ve beyin sapı reflekslerine göre yapılmıştır (27). Ayrıca olgular kafa dışı ve içi lezyonlar ile sistemik lezyonlar yönünden de ele alınmışlardır.

Kafa travmali çocuk olguların değerlendirilmesinde düz kraniografilerden ve kafa içi yer kaplayıcı lezyondan şüphelenilen olgularda anjiyografi, ventrikülografi ve CT incelemelerinden yararlanılmıştır. Durumu uygun olmayanlarda ise acilen operasyon uygulanmasına gidilmiştir.

Bariz kafa içi hematom saptanan olgular opere edilmiştir. Kafa kemiklerinde kırık olan ve olmayan bütün skalp yaraları antiseptik solusyonlarla yıkınır, debride edilmiştir. Çökme kırığı varsa, kemik fragmanları çıkarılmıştır. Kapalı çökme kırıklarında olgular operasyona alınarak kemik elave edilmiş, uygun olanlarda otojen greftlemeğe gidilmiştir (19).

Bütün olgular yoğun bakım ünitesine alınmışlardır. Hava yolunu açmak için olgunun gereksinimine göre airway, endotrakeal tüp yerleştirilmiş, gerektiğinde tracheostomi yapılmıştır. Hastalar oksijenize edilmişler, olgunun tablosuna göre gerektiğinde solunum aygıtlarının uygulanmasına gidilmiştir. Olgulardan kontuzyon ve ödem saptananlara ayrıeten hipertonik solusyonlar verildi (Mannitol % 20,1 -2 gr/kg), zaman zaman diüteriklerde buna eklendi (Eurocemide 0.1-0.3 mg/kg). Açık yarası olan ve opere edilen olgulara profilaktik antibiyotik, bütün olgulara düşük doz steroid (Dexamethasone 16 mg/gün) ve barbitürat verildi (6).

Olguların nörolojik değerlendirmesi GCS skaliasına göre yapılırken, günlük kan kimyası ve idrar inceleme ve takibi yapıldı. 3. günden sonra nazogastric tüp takılarak, 3000 Kcal/gün enerji sağlayacak sıvı gıdalar, antiasit verildi. 1987 Ekim ayından itibaren de nifedipin (30 mg/gün 3 dozda, sublingual yada NGS dan) verildi.

BULGULARIMIZ :

3 yıllık bir süre içinde incelenen toplamı 27 olan olgularımızın 17'si erkek, 10'u kadındır. Tablo-1 de yaş gruplarına göre dağılımı gösterilen hastalarımızın yaşı 2 ay, 12 yıl arasında sıralanıyordu. Olguların % 60'ı 0-7 yaş grublarında toplanmıştı.

Olgularımızın büyük çoğunluğu yüksekten düşme sonucu başvuruda bulunmuştu (15 olgu, % 55,5) ikinci büyük grubu ise trafik kazasına maruz kalanlar oluşturuyordu (11 olgu, % 40,8) (Tablo-2).

Olay ile başvuru arasındaki süre, % 40,7 olguda ilk 6 saat, % 48,2 olguda ilk 24 saat, % 11,1 olguda 24 saatten fazla olarak belirlenmiştir (Tablo-3).

Olgularımızın % 40,8'inin başvuru sırasında GCS skoru 7 yada 8 olarak belirlendi. Olguların geliş muayenelerinde belirlenen GCS skorlarına göre dağılımları Tablo- 4'de gösterilmiştir. Olguların % 22,2 sinin GCS skoru 4 veya altındaydı.

Çalışma grubumuzdaki 27 hastanın 11'i (% 40,8) trafik kazası sonucu, 15'i (% 55,5) yüksekten düşme sonucu, 1'i (% 3,7) ateşli silah yaralanması sonucu başvuruda bulunmuştur. 27 olgunun 19 tanesine (% 70,3) nörodiagnostik araştırma yapıldı. Bunlardan % 47,4'üne anjiyografi, % 42,1'ine BT çekilmiş, % 10,5'ine ventrikülografi uygulanmıştır. 27 olgunun 6'sında (% 22,3) akut subdural hematom, 1'inde (% 3,7) intraserebral hematom, 1'inde (% 3,7) laserasyo serebri, 4'ünde (% 14,8) depresyon fraktürü, 15'inde (% 55,5) beyin ödemi ve kontüzyon serebri tesbit edildi (Tablo-5).

Çalışma grubumuzdaki 27 hastanın 17'si ölmüştür (% 62,9). Bunların 11'i 7 yaş ve altında (% 44,7), 6'sı 7 yaşından büyuktur (% 35,3). İlk 6 saat içinde gelen 11 olgunun % 63,6'sı yaşamış, % 36,4'ü ölmüştür. 6-24 saat arasında gelen

13 olgunun % 23'ü yaşamış, % 77'si ölmüştür. Ölenlerin 8'ine ameliyat uygulanmış (% 51,6), 9'u ise tıbbi tedaviye alınmıştır (% 64,3). Yaşa mortalite ve uygulanan tedavi ile mortalite arasındaki ilişki Tablo-6 ve Tablo-7 de gösterilmiştir.

Hastaların geliş GCS skorlarıyla, ölüm oranı arasında yakın ilişki vardır. GCS skoru 5'den düşük olanların % 100'ü, GCS skoru 5 olanların % 50'si, GCS skoru 6-7 olanların % 75'i ölmüşken; GCS skoru 8 olanlardan ise ölen olmadığı görülmüştür (Tablo-8).

Bunun yanısıra çalışma grubumuzdaki hastalardan beyin sapi reflekslerinin olmadığını saptadıklarımızın hepsi ölmüştür. Bu da beyin sapi reflekslerinin bulunmayışı ile mortalite arasında çok yakın bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Olguların başvuruları sırasında gösterdikleri farklı motor cevaplar ile de mortalite arasında doğru bir oranti vardır. Bu Tablo-9'da gösterilmiştir.

Olgularda gözlenen hipotansiyonun prognozu etkilemediği saptanmıştır (Tablo-10).

Solunum sıkıntısı olan ve multiple sistem yaralanmalı 3 olgunun, aynı zamanda GCS skoru 3 gibi çok düşük düzeyde idi ve üçünde ölmüştür.

Kliniğimize başvurduklarında GCS skoru 8 olan olguların hepsi tam şifa ile, çeşitli GCS skoruyla başvuran olguların 8'i (% 29,7) tam şifaya, 2'si sekelli (% 7,4) taburcu edilmiş olup 17 olgu (% 62,9) ölmüştür. 7 yaş ve altı grubunda GCS skoru ile prognoz arasında bir ilişki saptanmamıştır (Tablo-11).

TARTIŞMA :

Çalışma grubumuzu oluşturan şiddetli kafa travmalı çocuk olgulardaki mortalite oranı literatürde belirtilen benzer serilerdeki oranlardan çok yüksektir (4,6,16,23). Kliniğimize başvurularından itibaren erken müdahale ve aktif tedaviye rağmen olgularımızda böyle yüksek mortalite oranının olmasını, hastaların kafa travmasına maruz kalışlarıyla başvuru arasındaki sürenin uzun oluşu; ilk müdaхalenin yetersiz, hatta çoğu zaman yapılmamasıyla açıklamak istiyoruz.

Serimizde 7 yaşlarındaki grupta mortalite 7 yaş üstüne göre biraz daha fazla olarak saptanırken bazı serilerde yaş ile mortalite oranı arasında ters oranti olduğu bildirilmiştir (6,21). Buna karşın Berger ve arkadaşları Hendrick ve arkadaşlarının küçük çocukların mortaliteyi büyüklerden daha fazla bulduklarını bildirmiştir (6). Bizim serimizde de olguların % 39,7'si 5 yaş ve altında idiler.

Çalışma grubumuzda, olguların başvurularındaki yapılan muayene ile belirlenen GCS skorlarının beyin sapi reflekslerinin durumuyla prognoz arasında önemli ölçüde ilişki saptadık. GCS skoru 5 ve daha düşük olan hastaların % 80'inin öldüğünü buna karşılık 5'den daha yüksek olanların ise % 53'ünün öldüğünü

belirledik. GCS skorundaki düşüklük ICP daki artışla uyumludur (4,9,20,22,24). Berger ve arkadaşları (6) kafa içi basıncındaki yüksekliğin sebatı ile kötü prognoz arasında ilişki olduğunu bildirmelerine karşılık Humpreys ve arkadaşları (15) kafa içi basıncının çocukların iyi bir prognostik endeks olmadığını belirtmişlerdir.

Olgularımızdan beyin sapi refleksleri ve pupilla ışık reaksiyonları alınmayanların hepsi ölmüşlerdir. Bu durum, okülovestibuler ve okulusefalik refleksler ile pupilla ışık reaksiyonlarının önemli prognostik göstergeler olduğu savını desteklemektedir.

Kafa travmalarından sonra diffuz beyin yaralanmaları çocuklarda sık görülenken, kafa yer kaplayıcı lezyonlar erginlerde daha fazla olmaktadır (4,6,8,12, 13,22,24). Yapılan çalışmalarda diffuz beyin hasarlarındaki ölüm oranının yer kaplayıcı lezyonlardakine kıyasla daha düşük olduğu bildirilmiştir (1,4,6,11, 12,13,22,24). Mayer ve arkadaşları (21) ile Jennett ve arkadaşlarının (18) kitlesel lezyonların çocukların sonucu ters olarak etkilediğini bildirmelerine karşın, serimizde ameliyat edilen olguların % 61'den fazlası ölmüştür.

Olguların motor cevaplarıyla mortalite oranları arasında önemli derecede ilişki olduğunu gözdedik. Hastalarımızdan ağrıyi lokalize edenlerin % 42,9'u, anomal fleksör yanıt verenlerin % 75'i, deserebrasyon rijititesi gösterenler ve total areflekside olanların tümünde ölüm görülmüştür.

Ölen olgularımızın % 17,7 'sinde hipotansiyon saptadık. Becker ve arkadaşları arteriyel hipotansiyonun, kafa travmali hastalarda sekonder beyin hasarına neden olarak mortaliteyi yükselttiği bildirilmektedir (5).

Çalışma grubumuzdaki hastalarda anjiyografi ve ventrikülografi ile kitlesel lezyon saptayamadığımız ve nöroradyolojik bir yöntemle incelemeden derhal operasyona alınan bir kısım olgularımızda makroskopik olarak diffuz beyin yaralanması ve şışmesi saptanmıştır. Bu durumlarda CT nin yeri tartışılmaz iken biz ancak 2 olgumuzda uygulayabildik. CT incelemesinin klinikle uyumlu veriler verdiği, prognostik tahmin için klinik muayene ile iyi bir kriter olduğu ve hatta tekrarının faydalı olacağı otörlerce bildirilmiştir (13,14).

Sonuç olarak; çocukların yetişkinlere göre şiddetli kafa travmalarına daha dayanıklı olduklarına inanıyoruz. Diğer çalışmalardaki sonuçlarla uyumlu olmayarak, serimizdeki mortalitenin % 64,3 gibi bir oranla daha yüksek bir düzeyde olmasını; olguların travma ile başvuruları arasında geçen sürenin uzunluğundan çok, aktif erken girişimin gecikmesine bağlıyoruz. Başvuruları sırasında şiddetli nörolojik disfonksiyondaki çocukların iyi bir sonuç alınamayacağı kural değildir (4,6,9,12). Bununla birlikte başlangıç GCS skorunun düşük oluşu, beyin sapi reflekslerinin ve pupilla reaksiyonlarının disfonksiyonunun sonucu önemli ölçüde etkilediği düşündürüz.

REFERANSLAR :

- 1- Aydın İH, Tümer B, Yolaş C, Ceviz A, Aydın Y: Deserebrasyon ijiditesi. Atatürk Üni. Tıp Fak. Bülteni 14 (4): 405-412, 1982.
- 2- Aydın İH, Alemdağ S, Tümer B, Aydın Y, Akın V, Ak HE: Kafa travmalarında Laktik asidin prognostik değeri. Atatürk Üni. Tıp Fak. Bülteni 17 (3): 443-453, 1985.
- 3- Aydın İH, Kadioğlu HH, Kayaoğlu CR, Tahmazoğlu İ, Önder A: Kafa travmalarında radyografinin yeri. Ege Nörolojik Bilimler Dergisi 2: - 1988 (Baskıda)
- 4- Aydın İH, Tümer B, Ören D, Şirin S, Alpaslan B, Eryılmaz Y, İyigün İ: The prognosis in severe head injuries: 8 th European Congress of Neurosurgery, Barcelona, Spain 1987, Abstracts Book pp, 342
- 5- Becher DP, Miller JN, Ward JD, et al: The outcome from severe head injury with early diagnosis and intensive management. J Neurosurgery 47: 491-502, 1977
- 6- Berger MS, Pitts LH, Lovely M, et al: Outcome from severe head injury in children and adolescents. J Neurosurg 6: 637-742, 1980.
- 7- Bowers SA, Marshall LF: Outcome in joo consecutive case of severe head injury treadet in SanDiego county: prospective analysis. Neurosurgery 6: 637-742, 1980.
- 8- Bricolo A, Turajji S, Feinotto G: Prolonged posttraumatic unconsciousness. Therapeutic assets and liabilitities. J Neurosurg. 52: 625-634, 1980.
- 9- Bruce DA, Raphaely RC, Goldberg AI, et al: Pathophysiology, treatment and outcome, following severe head injury in children. Childs Brain 5: 174 191, 1979.
- 10- Bruce NA, Schut L, Bruno LA, et al: Outcome following sevare head injuries in children. J Neurosurg 48: 679-688, 1978.
- 11- Clifton GL, Grossman RC, Makela ME, et al: Neurological course and correlated computerized tomography finding after severe closed head injury. J Neurosurg 52: 611-624, 1980
- 12- Generally TA, Spielman GM, Longfitt TW, et al: Influence of the type of intracranial lesion on outcome from severe head injury. A multi center study using a new classification system. J Neurosurg 56: 26-32, 1982.
- 13- Gjerris F: Head injuries in children -special features. Acta Neurochir (suppl) 36: 155-158, 1986.
- 14- Güney Ş: BBT (Bilgisayarlı Beyin Tomografisi) ile Kafa Travmalarının İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi Tıp Fak. Bülteni 1:93-98, 1978

- 15- Humphreys RP, Jaimorich R, Hendrick EB, et al: Severe head injuries in children, in Humphreys RP (ed): Concepts in pediatric Neurosurgery Basel: S Karger 1983 Jol, Y, PP 230-242.
- 16- Jennett B, Bond M; Assesment of outcome after severe brain damage. A practical scale. Lancet 1: 480-484, 1975.
- 17- Jennet B, Teasdale G, Broakman R, et al: Predicting outcome in individual patients after severe head injury. Lancet 1: 1031-1034, 1976.
- 18- Jennett, B, Teasdale G, Broakman R, et al: Prognosis of patients with severe head injury. Neurosurgery 4: 283-289, 1979.
- 19- Könte H, Aydin Y, Aydin İH, Yolaş C, Aladağ MA: Otojen Kranial Fragmanlar ile Kranial defektlerin primer tamir . Atatürk Üniv. Tıp Fak. Bülteni 16(2): 263-271, 1984.
- 20- Marshall LF, Smith RW, Shapiro HM: The outcome with aggressive treatment in severe head injuries. Part 1: The significance of intracranial pressure monitoring. J Neurosurg 50: 20-25, 1979
- 21- Mayer T, Walker ML, Shasho I, et al: Effect of multiple trauma on outcome of pediatric with neurologic injuries. Child Brain 8: 189-197, 1981
- 22- Miller JD, Becher DP, Ward JD, et al: Significance of intracranial hypertension in severe head injury. J Neurosurg 47: 503-516, 1977.
- 23- Miller JD, Buttuworth JF, Gudeman SK, et al: Further experience in the management of severe head injury. J Neurosurg 54: 289-299, 1981
- 24- Narayan RK, Kishore PRS , Becher DP, et al: Intracranial pressure: to monitor or not to monitor? A review of our experience with severe head injury J Neurosurg 56: 650-659, 1982.
- 25- Pazzaglia P, Frank G, Frank F, et al: Clinical course and prognosis of acute post-traumatic coma. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 38: 143-154, 1975.
- 26- Shapino K, Marmarou A: Clinical applications of the pressure-volume index in treatment of pediatric head injury. J Neurosurg 56: 819-825, 1982
- 27- Teasdale G, Jennett B: Assessment of coma and impaired consciousness. A practical scale. Lancet 2: 81-84, 1974.

YAŞ GRUBU	ERKEK	KADIN	%
0-1	2	0	7,4
1-3	3	2	18,5
4-5	3	1	14,8
6-7	2	3	18,5
8-9	2	0	7,4
10-11	3	2	18,5
11-12	2	2	14,8
TOPLAM	17	10	100,0

Tablo- 1: Olguların yaş gruplarına dağılımı.

	ÖLEN		YAŞAYAN		TOTAL	%
	7 yaş ↓	7 yaş ↑	7 yaş ↓	7 yaş ↑		
Trafik kazası	5	3	0	3	11	40,8
Düşme	6	2	6	1	15	55,5
Ateşli silah yaralanması	0	1	0	0	1	3,7
Toplam	11	6	6	4	27	100,0

Tablo-2: Olguların maruz kaldıkları travma nedeni ve sonuçları.

SÜRE	YAŞAYAN	%	ÖLEN	%	TOTAL	%
6 saat içinde	7	63,6	4	36,4	11	40,7
6 st -24 st	3	23	10	77	13	48,2
24 saatten geç	0	0	3	100	3	11,1
TOTAL	10	37	17	63	27	100

Tablo-3: Olguların olaydan sonra başvuru süreleriyle mortalite arasındaki ilişki.

GCS SKORU	VAK'A SAYISI	%
3-4	6	22,2
5	4	14,8
6	6	22,2
7	6	22,2
8	5	18,6
TOPLAM	27	100,0

Tablo -4: Olguların geliş GCS skorları.

	YAŞAYAN	ÖLEN	TOTAL	%
Epidural hematom	0	0	0	0
A. Subdural hematom	1	5	6	22,3
A. İntraserebral hematom	0	1	1	3,7
Laserasyo cerebri	0	1	1	3,7
Depresyon Fraktürü	3	1	4	14,8
Beyin Ödemi	6	9	15	55,5

Tablo-5: Olguların tanıları ve sonuçları arasındaki ilişki.

SONUÇ	7 yaş altı		7 yaş üstü		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yaşayanlar	6	35,3	4	40	10	37,1
Ölenler	11	64,7	6	60	17	62,9

Tablo- 6: Yaşa bağlı mortalite dağılımı.

SONUÇ	Ameliyat edilenler		Tıbbi tedavi uygulananlar	
	Vak'a sayısı	%	Vak'a sayısı	%
Yaşayanlar	5	38,6	5	35,7
Ölenler	8	61,5	9	64,3

Tablo-7: Cerrahi ve Tıbbi tedavi ile mortalite arasındaki ilişki.

VAKA SAYISI	GCS<5 GCS=5 GCS 6-7 GCS=8 TOPLAM					
	6	4	12	5	27	
7 yaş altı	Toplam	5	2	6	4	17
	Ölenler	5	1	5	0	11
	Ölen %	100,0	50,0	83,3	0	64,7
7 yaş üstü	Toplam	1	2	6	1	10
	Ölenler	1	1	4	0	6
	Ölen %	100,0	50,0	66,7	0	35,3
Ölenler	Toplam	6	2	9	0	17
	%	100	50	74	90	62,9

Tablo -8: Olguların GCS skorları ve yaşı ile mortalite arasındaki ilişki.

	8	0000	0					
GCS Skoru	6 - 7	0	00					00000 0000
	5				0	0		0 0
	3 - 4							00000 0
<7yaş ≥7yaş	<7yaş ≥7yaş	<7yaş ≥7yaş	<7yaş ≥7yaş	<7yaş ≥7yaş	<7yaş ≥7yaş	<7yaş ≥7yaş	<7yaş ≥7yaş	
Good Recovery	Moderate Disability	Severe Disability	Vegetative State	Death				
n:8; % 29,7	n:0; % 0,0	n:2; % 7,4	n:0; % 0,0	n:17; % 62,9				

Tablo-11: Olguların geliş GCS skorları ve çıkışlarındaki durumlarına ve yaşlarına (Glasgow outcome scala) ilişkin sonuçları.

	MOTOR		CEVAP		ŞEKLİ
	Ağrıyi lokalize ediyor	Anormal fleksiyon	Anormal ekstansiyon	Cevap yok	
Yaşayanlar	8	2	—	—	
%	57,1	25,0	—	—	
Ölenler	6	4	2	3	
%	42,9	75	100	100	

Tablo- 9: Olgulardaki motor cevapla mortaliteleri arasındaki ilişki.

	Hipotansiyon yok		Hipotansiyon var (90 mmHg altı)	
	Vak'a Sayısı	%	Vak'a Sayısı	%
Yaşayanlar	8	80	2	20
Ölenler	14	82,3	3	17,7

Tablo-10: Arteriyel kan basıncı ve mortalite ilişkisi.